

1. Obiekt

M Ł Y N - MOTOROWY / ELEKTRYCZNY - ZESPÓŁ

2. Czas powstania

1932 / 1938

3. Miejscowość

ŁOMŻA

11. Elewacja płn.-wsch. młyna i budynku mieszkalnego z widoczną datą budowy, fot. 58/2/4.

Orientacja: 1 : 100 000

4. Adres

ul. Szosa Zambrowska 100

18-400 Łomża

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo podlaskie

powiat/gmina Łomża / Łomża

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975/01.01.1999

województwo białostockie / łomżyńskie

powiat/gmina Łomża / Łomża

8. Właściciel i jego adres

Urząd Miejski

Stary Rynek 14

18-400 Łomża

9. Użytkownik i jego adres

10. Rejestr zabytków

Nr

data

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Dom został zbudowany w 1932 r. przez Wiktora Kozłowskiego, dziadka obecnego właściciela. Pierwotnie dom był większy. Podczas budowy młyna dom uległ zmniejszeniu. Młyn zbudowano przed drugą wojną światową i oddano go do eksploatacji w 1938 r. Młyn mieli użytkować wspólnie synowie Wiktora Kozłowskiego Stanisław i Benedykt. Przed rozpoczęciem II wojny światowej dla Benedykta Kozłowskiego zakupiono młyn w Drozdowie. Młyn w Łomży przypadł Stanisławowi. Młyn początkowo posiadał 3 pary walców. Napęd był z silnika spalinowego wysokoprężnego. We wrześniu 1939 r. Łomża znalazła się pod okupacją ZSRR. Młyn został upaństwowiony. Postanowiono uruchomić młyn, jednak na skutek braku chłodzenia silnik uległ uszkodzeniu i nie został już przez Rosjan uruchomiony. W czerwcu 1941 r. wkroczyli Niemcy, którzy przy młynie urządzili skład maszyn i urządzeń młyńskich, a młyn nie pracował nadal. Po wyzwoleniu właściciele młyna sprowadzili silnik z tzw. Ziemi Odzyskanych i praca w młynie ruszyła pełną parą. Przemiał trwał "na okrągło" tylko z przerwą w niedzielę. Jednak po ropę do silnika trzeba było jeździć furmankami do Białegostoku. Po drodze często ropę zabierali partyzanci. Na skutek tego postanowiono silnik przerobić na zasilanie gazem ssanym. Zbudowano generator gazu, który pracował na drewno. O drewno było łatwo ponieważ podczas wojny Niemcy naprzeciw młyna mieli urządzony skład drewna dębowego, drewno to zostało i służyło jako surowiec do gazogeneratora. Później generator zaczęto zasiląć koksem. Młyn w 1952 r. został odebrany właścicielowi i oddany pod Przymusowy Zarząd Państwowy. W 1958 r. młyn ostatecznie upaństwowiono. Młyn przestał pracować w 1973 r. Od tego czasu tylko wymontowywano z niego maszyny i urządzenia a obiekt nie konserwowany popadał w ruinę. Spadkobierca nie odzyskał młyna formalnie do tej pory. Część mieszkalna jest w posiadaniu p. [REDAKTOWANE] młyn i działka pozostaje w gestii Gminy.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja. Budynek młyna zlokalizowany jest w południowo wschodniej części miasta - przy ul. Szosa Zambrowska - przy wylocie z miasta w stronę Siedlec i Zambrowa (w pierzei pld.-zach.). Budynek zwarty z domem młynarza - który był wcześniejszym obiektem mieszkalnym. Po południowo wschodniej stronie zespołu znajdują się pomieszczenia gospodarcze.

Materiał i konstrukcja. *Budynek młyna* zbudowany na fundamentach z cegły, mury ceglane, otynkowane. Dach jest drewniany jętkowy na 2 parach stolców z mieczami. Pokrycie dachu stanowi blacha na deskowaniu. Stropy są drewniane, wsparte na podciągach i słupach drewnianych. W piwnicy część konstrukcji drewniana (podciagi i słupy) nad częścią pozostałą strop betonowy na kształtownikach stalowych podparty na słupach betonowych. Schody są jednobiegowe - drewniane. Podłogi są drewniane, w piwnicy klepisko. Na podjeździe posadzka cementowa. Stolarka okien drewniana - okna podwójne i pojedyncze - na niższych kondygnacjach młyna - okratowane. Drzwi są drewniane. Wrota drewniane obite blachą. Podcień wsparty na słupie stalowym z walcowanego dwuteownika.

Dom młynarza. Ściany budynku murowane z cegły ceramicznej, otynkowane. Dach o konstrukcji drewnianej, kryty dachówka ceramiczną. Schody drewniane. Strop drewniany. Podłogi drewniane. Stolarka okien drewniana, okna podwójne. Drzwi drewniane.

Plan. *Budynek młyna* - część główna na planie prostokąta (o wymiarach 10,6 x 11 m) z niewielką przybudówką - kantorkiem od północy oraz dwoma przybudówkami technicznymi od południa - większa z nich była motorownią. Od pñ.-zach. podjazd i podcień. Wnętrze głównej części młyna jest jednoprzestrzenne, we wnętrzu schody jednobiegowe o biegach nie związanych ze sobą na poszczególnych kondygnacjach (ustawionych pod kątem prostym). *Budynek mieszkalny* na planie prostokąta obecnie o wymiarach 8,36 x 10,55 m (niegdyś dom miał większą długość).

Bryła. *Budynek młyna* - jest budynkiem o dwóch kondygnacjach i użytkowym poddaszu, podpiwniczony. Dach dwuspadowy o 4 połaciach (część środkowa budynku wyższa, dwie nawy boczne - niższe - na poziomie poddasza. Nad północną częścią budynek na drugiej kondygnacji posiada dach pulpitowy. Nad parterowymi przybudówkami dachy pulpitowe. *Budynek mieszkalny* - jednokondygnacyjny z użytkowym poddaszem, niepodpiwniczony. Dach dwuspadowy o spadku ok. 40°. Nieznaczny ryzalit w elewacji pñ.-wsch. (niegdyś na osi budynku - obecnie nieosiowy).

Elewacje otynkowane, w domu młynarza dwu- i trójosiowe, w budynku młyna o nieregularnej kompozycji otworów. Detal architektoniczny bardzo skromny ograniczony do gzymsu i obramień okiennych w elewacji pñ.-wsch.

Wyposażenie i instalacje. *Budynek młyna* - wyposażenie i instalacje kompletnie zdewastowane, jedynie zachowana instalacja odgromowa. *Budynek mieszkalny* wyposażony w instalacje elektryczną siły i światła, instalacja wodna, ogrzewanie piecowe.

<p>14. Kubatura</p> <p>budynek młyna ok. 950 m³</p> <p>budynek mieszkalny ok. 420 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>Powierzchnia zabudowy:</p> <p>budynek młyna ok. 151 m²</p> <p>budynek mieszkalny ok. 93 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>młyn gospodarczy z domem mieszkalnym</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>młyn zrujnowany, nieeksploatowany, programu użytkowego brak, budynek mieszkalny zamieszkały</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie</p> <p>W latach 60. XX w. dokonano gruntownej modernizacji wyposażenie młyna.</p> <p>Od roku 1973 zaprzestano prowadzenia jakichkolwiek prac remontowych. Młyn popadł w ruinę, maszyny zostały częściowo wymontowane lub zdewastowane.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Stan zachowania budynku młyna: fundamenty podsiakają wodą i są w stanie złym, ściany zewnętrzne i wewnętrzne w stanie złym, dach w ruinie. Wyposażenie i instalacje kompletnie zdewastowane.</p> <p>Stan zachowania budynku mieszkalnego: fundamenty, ściany zewnętrzne i wewnętrzne w stanie dość dobrym. Konstrukcja i pokrycie dachu w stanie dość dobrym. Wyposażenie i instalacje są sprawne.</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Zespół młyna motorowego posiada wartości historyczne. Z uwagi na stan techniczny budynku i wyposażenia - ruina młyn nie posiada zabytkowych wartości technicznych. Obecnie jest to ostatni budynek młyna gospodarczego zachowany na terenie Łomży.</p> <p>Z uwagi na bardzo zły stan techniczny i kompletną dewastację wyposażenia - nie postulujemy ochrony prawnej. Niniejsza karta ewidencyjna jest wystarczającą formą dokumentacji i ochrony konserwatorskiej.</p> <p>Dopuszczalna jest fizyczna likwidacja młyna.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Bibliografia

- T. Kluge, L. Stefański, W. Steinborn, St. Woroch, Technologia młynarstwa, Warszawa 1955
- Bohdan Baranowski, Polskie młynarstwo, Wrocław - Ossolineum 1977,
- L. Uzarowicz, S. Woroch, Maszyny i urządzenia młyńskie, WSiP 1977

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

Opracowanie niniejsze zostało wykonane ze środków finansowych z budżetu Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku Delegatura w Łomży.

25. Opracował:

tekst prof. dr hab. inż. arch. G. Balińska, mgr inż. J. A. Baliński, 28.10.2001 r. *GB*
plany, rysunki mgr inż. Jerzy A. Baliński, 25 października 2001 r. *Baliński*
zdjęcia fotogr. mgr inż. Jerzy A. Baliński, 20 sierpnia 2001 r.
miejsce przechowywania negatywów Pracownia Studiów i Dokumentacji Konserwatorskich
mgr inż. Jerzy A. Baliński, Wrocław tel. (0-602) 59-18-69

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO!

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1/3 dokumentacja fotograficzna,

4 - dokumentacja fotograficzna

5 - sytuacja oraz dokumentacja rysunkowa

1. Miejscowość

ŁOMŻA

2. Obiekt

**MŁYN
MOTOROWY/ELEKTRYCZNY**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna - Verte !

1. Budynek młyna - elewacja płn.-zach., fot. 110/7/2,
2. Szczyt elewacji płn.-zach. - widoczny stan zniszczenia, fot. 110/7/6.
3. Elewacja pld.-zach. - fragment budynku młyna, fot. 110/7/3.

Wkładkę założył: mgr inż. Jerzy A. Baliński, 28 września 2001 r.

Miejsce przechowywania negatywów: PSiDK Jerzy A. Baliński - Wrocław

4. Elewacja pld.-zach. - fragment młyna i domu, fot. 110/7/4.

6. Szczyt pld.-wsch. budynku młyna - widoczny stan techniczny, fot. 110/7/5.

5. Dom mieszkalny - elewacja pld.-wsch., w głębi budynek młyna, fot. 111/4/1.

7. Dom mieszkalny i młyn - widok od wschodu, fot. 58/2/2.

1. Miejscowość

Ł O M Ż A

2. Obiekt

**MŁYN
MOTOROWY/ELEKTRYCZNY**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna oraz sytuacja - Verte !

1. Młyn - konstrukcja dachu, fot. 111/1/1.

2. Poddasze młyna, fot. 111/2/1.

Wkładkę założył: mgr inż. Jerzy A. Baliński, 28 września 2001 r.

Miejsce przechowywania negatywów: PSiDK Jerzy A. Baliński - Wrocław

3. Poddasze - stan techniczny dachu, fot. 111/2/2

4. Poddasze, fot. 111/2/3.

5. Poddasze, fot. 111/2/4.

1. Miejscowość

Ł O M Ż A

2. Obiekt

**MŁYN
MOTOROWY/ELEKTRYCZNY**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna - Verte !

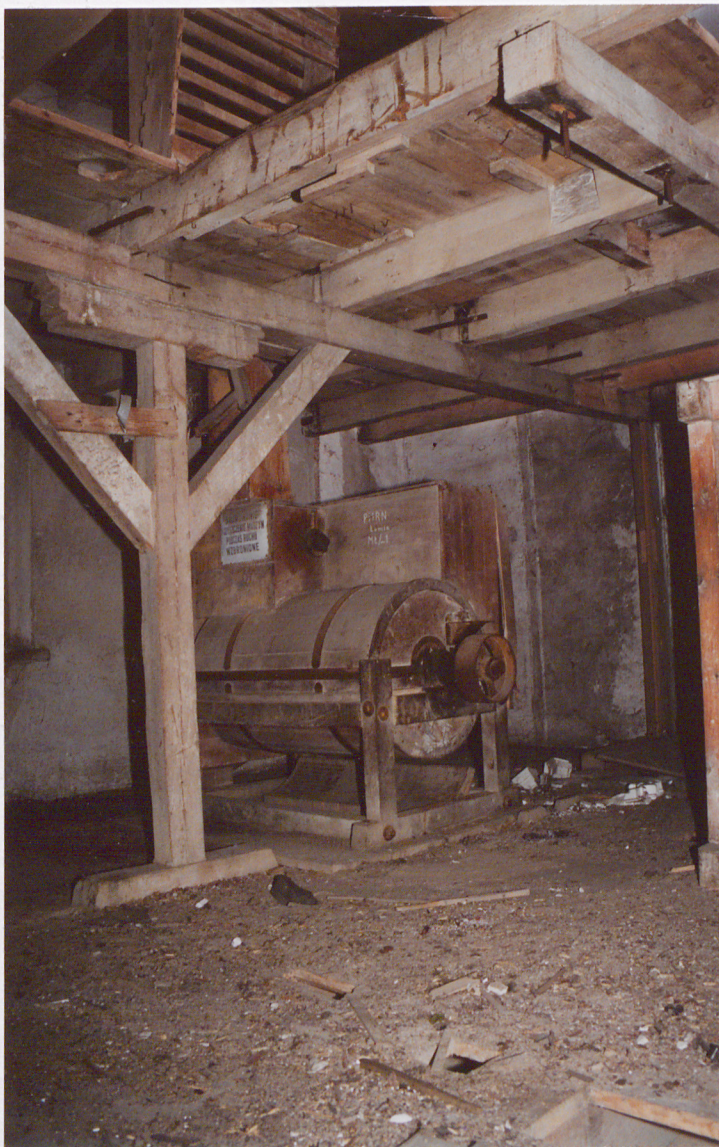

1. Piętro - stan techniczny stropów, fot. 111/2/5.

2. Piętro, relikty wyposażenia, fot. 111/2/6.

Wkładkę założył: mgr inż. Jerzy A. Baliński, 28 września 2001 r.

Miejsce przechowywania negatywów: PSiDK Jerzy A. Baliński - Wrocław

3. Piętro - stan techniczny stropów i słupów, fot. 111/3/1.

4. Piętro - schody na poddasze, fot. 111/3/2.

5. Przyziemie młyna, fot. 111/3/3.

1. Miejscowość

Ł O M Ż A

2. Obiekt

**MŁYN
MOTOROWY/ELEKTRYCZNY**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna

1. Przyziemie - schody na drugą kondygnację, fot. 111/3/4.
2. Podstawa zdemastowanego silnika spalinowego "Chrisoph", fot. 111/3/5.
3. Część koła zamachowego silnika porzucona na dziedzińcu, fot. 111/3/6.

Wkładkę założył: mgr inż. Jerzy A. Baliński, 28 września 2001 r.

Miejsce przechowywania negatywów: PSiDK Jerzy A. Baliński - Wrocław

1. Miejscowość

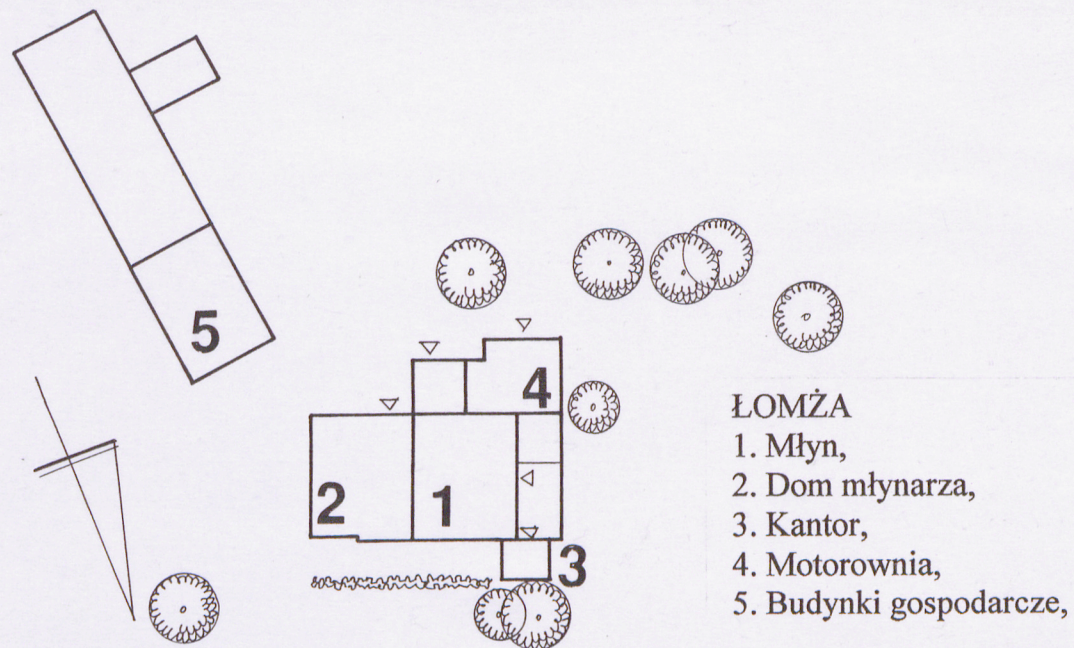
ŁOMŻA

2. Obiekt

MŁYN
MOTOROWY/ELEKTRYCZNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

sytuacja oraz dokumentacja rysunkowa -Verte !

ŁOMŻA

1. Młyn,
2. Dom młynarza,
3. Kantor,
4. Motorownia,
5. Budynki gospodarcze,

← DO ZAMBROWA

UL. SZOSA ZAMBROWSKA

DO ŁOMŻY →

0 10 20 30 M

Wkładkę założył: mgr inż. Jerzy A. Baliński, 28 września 2001 r.

Miejsce przechowywania negatywów: PSiDK Jerzy A. Baliński - Wrocław

ŁOMŻA, młyn - rzut przyziemia

1. Młyn, 2. Motorownia, 3. Kantor, 4. Motorownia,

